

1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

17.10.2019

Stortingets kommunal- og forvaltningskomite. Innspill til statsbudsjettet 2020, Kommunal og moderniseringsdepartementet, Prop. 1S (2019-2020)

Norsk forening mot støy er en landsdekkende medlemsorganisasjon som arbeider for å redusere støyplager og forebygge støybelastning i Norge, for derved å sikre bedre livskvalitet, folkehelse, bomiljø, og kvaliteter i naturen. Som en del av sin virksomhet behandler foreningen årlig flere tusen henvendelser fra borgere som er plaget av støy fra ulike støykilder. Dette er henvendelser som for det meste burde ha vært rettet til kommunene, bl.a til miljørettet helsevern i medhold av folkehelseloven.

Vi mottar årlig 2000-2500 slike henvendelser om hjelp. Folk er bekymret for helsekonsekvenser av støyforurensing, og bekymringen er skjerpet etter WHO`s rapport oktober 2018. De helsebegrunnede, anbefalte skjerpede støygrenser for Europa betyr at nær halvparten av Norges befolkning bor i støymiljø med helserisiko. Vi har ikke sett noe norsk myndighetsinitiativ for å følge opp disse anbefalingene.

TEK17 og akustikk i bolig

Støy og bolig. Etter trafikkstøy er støy som følge av dårlig bokvalitet, nabostøy/støy i nærmiljøet støyplage nr 2. Norsk Standard har i år levert en oppdatert versjon av NS 8175 om akustiske forhold i bolig på oppdrag fra Direktoratet for byggkvalitet. Den oppdaterte standarden har noen viktige forbedringer bl.a mht. trinnlyd. Direktoratet har meldt at man foreløpig fortsatt vil henvise til NS 8175, 2012. Vi ber om at direktoratet påskynder arbeidet med å innlemme nye trinnlydsbestemmelser i teknisk forskrift.

Nasjonal handlingsplan mot støy - tid for evaluering og forbedring

Stortingets vedtatte nasjonale handlingsplan mot støy ebber ut i 2020. Målet var støyreduksjon, men det motsatte skjedde. Handlingsplanen trådte i kraft i 2007, og fikk nedjustert sitt resultatkrav i 2012. Man når likevel ikke målet. Derimot vil trolig antall støyutsatte nordmenn være økt med mer enn 60 % i denne perioden. (!) Antall kjøre kilometer pr år har i samme periode økt med i overkant av 30 %. Det forteller om en systemsvikt.

I 2005, to år før nasjonal handlingsplan mot støy trådte i kraft, fikk vi også en støyretningslinje til plan- og bygningsloven: T-1442. Både støyretningslinje og handlingsplan må ses som viktige grep for å håndtere støyforurensing. Årene med disse verktøyene har gitt erfaringer som nå må grundig evalueres med tanke på å styrke arbeidet og resultatopptakelsen. Vi mener at Stortinget bør bestille en nøy utredning av dette som kan gi grunnlag for en stortingsmelding om støy. Vi foreslår også at støyretningslinjen T- 1442 gjøres om til forskrift.

Tilbud om dokumentasjon av støy

Dokumentasjon av støyen er avgjørende for å nå frem overfor støyeier, eller å få hjelp fra offentlige instanser som kan utløse tiltak. *Kostnadene* ved å etablere slik dokumentasjon gjennom støymåling er i praksis en hindring for svært mange nordmenn når de ønsker å finne en løsning på sitt støyforurensingsproblem. Støyforeningen erfarer at kommunene i meget liten utstrekning bidrar til å løse dette. Vi ber om at komiteen sikrer at staten legger til rette for en tilgjengelig ordning som sikrer at folk kan løse sitt dokumentasjonsproblem mht. støyforurensing.

1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

Behov for bedre regler for infralyd

Infralyd, lyd i frekvensområdet 0,1 Hz - 20 Hz, er lyd som det menneskelige øret normalt ikke oppfatter, men som likevel kan påvirke oss. Jfr siste års nyhetsmelding om USA's ambassadepersonell i Havana som ble syke av ikke hørbare lydbølger. Norske akustikere sier om infralyd « Lyd i frekvensområdet under 20 Hz kalles infralyd og kan ikke direkte høres av mennesker. Infralyd kan likevel påvirke balanseorganet i øret, og andre organer, bl.a. øyet og innvollene. Kraftig infralyd kan medføre betydelig ubehag, bl.a. i form av kvalme (sjøsyke).

Infralyd genereres bl.a. av store ventilasjonsanlegg, kjøretøy, fly og fartøy, eksplosjoner m.m.» http://publikasjoner.nve.no/oppdragsrapportA/2006/oppdragsrapportA2006_10.pdf

Norske kommuner møter mange ganger spørsmålet om infralyd i forbindelse med vindkraft. Pulserende infralyd er et typisk trekk ved vindturbinestøy, og det er sterke indisier om helseskade som følge av infralyd, men man mangler epidemiologiske undersøkelser. Norge har ingen regler om infralyd. Det er også mangelvare i Europa. WHO pekte i rapporten i fjor på behovet for mer kunnskap og bedre regler for infralyd. Folkehelseinstituttet og Miljødirektoratet får spørsmålene om infralyd, og disse må inntil videre besvares basert på manglende kunnskap. Ut fra et føre var prinsipp bør kommuner (og NVE) ha en gjennomarbeidet forståelse av risikoen av infralyd ved vurdering av vindkraft og hensynet til naboer som må sove ubeskyttet i infralyd, og dessuten biologisk mangfold.

Dårlig norske kalkyler av samfunnskostnader av støy

Mens Norge holder seg med beregninger som viser at trafikkstøyens eksterne kostnader utgjør 1,9 % av trafikkenes totale eksterne kostnader, har Sveits beregninger som viser at støyens andel av samfunnskostnadene er nær 10 ganger høyere. https://www.oal.at/images/ft_downloads/2016/OEAL_2016_Walker.pdf England beregner at støyens samfunnskostnader er på linje med samfunnskostnadene for trafikkkulykker. <https://www.gov.uk/guidance/noise-pollution-economic-analysis>. De lave norske anslagene indikerer hvorfor norske myndigheter gjør så lite med støy.

Det er begrunnet frykt for at fortettingspolitikken vil forsterke de negative konsekvensene. Det er viktig å belyse støyskadene omfang og hvordan de kan forebygges gjennom statens politikk, forvaltning, samarbeid og bistand til kommunene. Det oppstår stadig konflikter mellom økonomisk vekst, helse og miljø, men en kvalitetsvekst med en helsefremmende og bærekraftig utvikling kan sikres gjennom effektiv planlegging, forvaltning og investering.

HELSEKONSEKVENSER OG -KOSTNADER FRA STØY

Helseskadelig støy har store konsekvenser for samfunnet og statens og kommunenes helsetjenester. Barn og unge er spesielt utsatt for helseskadelig støy, og særlig barn av ressurssvake familier.

- I dag er det ca. 2 millioner mennesker i Norge som er plaget av støy. *SSB des 2016*
- Samferdselsdepartementet arbeider nå med å få frem nye estimater for støyens samfunnskostnader. Verditap på bolig/nærmiljø ligger ikke inne i beregningene.
- Hvert år går 15 000 DALY (friske leveår) tapt på grunn av støy - pga høy støyplage og søvnforstyrrelser (*Disability adjusted life years*).

Vi opplever at plan- og bygningsloven, folkehelseloven og forskriften om miljørettet helsevern ikke når sine mål om å forebygge helseskadelig støy gjennom planlegging og tiltak. Det kan være tale om systemsvikt. Dette understreker behovet for en evaluering av Nasjonal handlingsplan mot støy og rammeverket rundt.

1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

2. Hovedmål og prioriteringer

2.1

Hovedprioriteringen Trygge og gode boforhold. Regjeringens politikk for byutvikling og fortetting betyr at langt flere beboere vil bli utsatt for helseskadelig støy- og luftforurensning, dette er påpekt av regjeringen selv. Det er en paradoks at man med utvikling for å sikre klima- og miljøhensyn velger å utsette stadig flere for betydelige miljøskade.

2.3 En enklere hverdag (s. 15)

Flertallet av det store antall henvendelser til Støyforeningen skulle ha vært rettet til og behandlet i de støyplagedes egen kommune. Men der er det vanskelig å få svar. Det er uttrykk for at det ikke er en adekvat tilrettelagt kommunal service for disse spørsmålene. Borgerne i dag opplever en svekket tjeneste - som også rammer sosialt skjevt - på dette området. Vi ber om at man i utvikler bedre modeller/løsninger for håndtering av disse oppgavene.

3.3 Aktuelle saker av betydning for kommunesektoren (s.29)

Sams vegadministrasjon. Arbeidsomfanget med overføring av oppgaver og strukturer for oppgaveløsning er betydelig. Vi frykter for at det blir enda vanskeligere å nå frem med støysaker. Det må tas grep for at denne situasjonen ikke oppstår.

Programkategori 13.00, Kap. 500 (s. 58)

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har en viktig rolle for gjennomføring av statens politikk. Flere funksjoner som må styrkes for ivaretagelse av statens mål for miljø og helse, bl.a tverrsektoriell samordning mellom miljø-, helse- og samferdselsforvaltning. Slike bestrebelser fremgår ikke av budsjettet.

Programkategori 13.25, Kap. 525 (s. 70)

Etttersom kommunene har ansvar for miljøplanlegging, er fylkesmennenes samordnende rolle avgjørende for å oppnå god regional utvikling og redusere skadene fra støy- og luftforurensning. Disse postene bør økes for å legge til rette for:

- Regional kompetansesenter for miljø- og helsekompetanse, -kartlegging og konsekvensanalyse i planlegging, også med egen regional folkehelsekoordinator.
- Utvidet samordning for regionale planer med fokus på helse og miljø - også luft- og støyforurensning - ikke bare klima og energi.
- Sikre gjennomføring av kommuneplanene, også samfunnsdel.

Støy er det område der fylkesmennene får flest klagesaker. De peker på behov for klargjøring av regelverk for støy.

Programkategori 13.90 Kap. 590 (s. 249)

Om Kap 590 vil Norsk forening mot støy understreke at planleggingen av vårt fremtidige fysiske miljø er en av våre viktigste oppgaver og har konsekvenser for flere generasjoner. Økningen av antall støyutsatte viser klart at dagens praktisering ikke ivaretar folkehelsen. Utfordringene rundt utviklingen, planleggingen og utførelsen er mange, og staten må bidra til kompetanseheving og effektivitet i kommunene. Det er en direkte konflikt mellom samordning regionalt og regjeringens ønsker om lokal selvstyre, der det blir en oppsmuldring av miljøplanlegging gjennom behandling av enkelte planer. Det bør kreves reduksjon i støy, forankret i forpliktende regionplaner, som betingelse for utløsning av statlige midler i bymiljøavtalene, og statlige institusjoner må bidra til denne reduksjonen. Nullvekstmålet er IKKE det samme som reduksjon av miljøskadene. Dagens forringelse av folkehelse vil kunne fortsette om det ikke settes mål om reduksjon. Om man benytter FN's bærekraftsbegrep er

1963-2013, 50 år for å fremme gode lydmiljøer

ikke byene bærekraftige med mindre de har kapasitet til å erstatte helsevesenets utgifter for miljøskader av bl.a støy og luftforurensing. Det bør utarbeides retningslinjer for dette.

Veileder om akustisk utvikling av det offentlige rom

- Veileder om strategisk nærmiljøutvikling
- Veileder om fortetting med fokus på miljøfaktorer
- Forbedret formidling av internasjonale erfaringer og forskning

Kap. 590 Post 81 (s.252)

Kravet om effektiv planbehandling innebærer at kommunen besitter kompetansen om bl.a. miljøskader, og dette må prioriteres i budsjettet. Heving av lokal plan- og miljøkompetanse på et strategisk nivå må prioriteres, spesielt med de omfattende kravene i den nye plan- og bygningsloven og folkehelseloven. Aktører utenfor forvaltningen kan bidra til å heve kompetansen, bl.a. ved å kunne samle informasjon, nytenkning og forskning, samordner et nettverk av private og offentlige aktører og levere tjenester og veiledning. Viktig bidrag til måloppnåelse!

Ulf Winther (sign)
Generalsekretær

Steven Gersh (sign)
Seniorrådgiver